

Zhaocai Mao.

Un relat de: [Joan Colom](#)

No sé per què, però gairebé tothom es pensa que l'anomenat "gat de la sort" és una figureta tradicional xinesa que representa un gat, assegut sobre les potes darreres, amb la davantera esquerra aixecada i oscil·lant cap enrere i endavant, en actitud de saludar. Tanmateix, si consulteu la Viquipèdia, trobareu que la figureta és japonesa, s'anomena "Maneki Neko" i no saluda, sinó que el moviment del braç esquerre és com si truqués a la porta. Textualment, l'article diu que, segons la tradició japonesa, el missatge que transmet el gat amb el moviment de la seva pota és: "Entreu. Hi sou benvinguts". Tot i que sembla que coexisteixen diverses interpretacions.

Aquell era un dels molts bars restaurant de cuina casolana en què, quan el matrimoni que el portava va decidir plegar, cap dels fills no va voler fer-se'n càrrec. Però el rètol que anunciava la venda no hi va romandre ni dues setmanes, perquè de seguida va comparèixer una jove parella de trets orientals interessada a continuar el negoci. Tots dos, fills d'immigrants xinesos, ja havien nascut en el país i coneixien prou bé la cuina autòctona, de manera que per dinar van poder seguir oferint el mateix tipus de menús. Pel que fa a remodelacions del local, cap ni una. Als nous propietaris els va semblar que tot estava en perfectes condicions i no van ni pintar: es van limitar a posar una màquina escurabutxaques en un espai mort immediat a l'entrada, al costat d'una dispensadora de tabac, i, així sí, van abarrotar la paret i prestatges situats darrera la barra d'articles de basar, entre els quals no hi podia faltar l'inevitable Manequi Neko.

Havia passat any i mig i el negoci anava prou bé: com que havien mantingut preus, conformant-se amb marges de benefici curts, no els mancava clientela. La parella obria d'hora i plegava a dos quarts de cinc, després d'haver fregat plats i netejat la cuina; llavors el pare d'ella, vidu, en prenia el relleu fins a quarts d'onze —de dotze o d'una, els caps de setmana—. Hi havia coses que passaven desapercebudes a la parella, atrafegada com anava, però no a Li, el pare i sogre, més observador i amb un horari de tarda més tranquil. Una d'aquestes curiositats era el Zhaocai Mao, que és com anomenen els xinesos el Maneki Neko, que havien posat en un lloc preminent, en un prestatge situat ben bé a dos metres d'altura, per damunt de la cafetera. Per veure'l no els calia girar-se, donant l'esquena als clients de la barra, perquè just a la paret oposada hi havia un mirall apaïsat, de considerables dimensions, on el tenien reflectit. La singularitat de la figureta no era l'aspecte, daurat i rivetejat en negre i vermell, potser el model més horrible de tots els que es venien, sinó la llarga agonía de la pila. Quan el van posar al seu lloc, amb la pila nova de trinca, movia enèrgicament el braç esquerre cap enrere i endavant, i fins passats ben bé sis mesos l'oscil·lació no va començar a afluixar, fins que es va quedar amb l'avantbraç cap amunt però no completament quiet, sinó amb aquell lleu moviment pulsatiu característic de les busques minuterades dels rellotges a piles, quan aquestes estan a punt d'extingir-se. I així es va quedar, perquè l'un per l'altre ningú no trobava el moment de canviar-li la pila al gat.

Que, transcorreguts tres mesos en aquest estat de quasi immobilitat, les pulsacions no haguessin cessat ja era un pèl estrany, però un fet extraordinari ho va trasbalsar tot. Va ser una nit, cap a les deu, quan va entrar un individu a qui Li no havia vist mai, es va apalancar a la barra i va demanar un J&B. Mentre Li abocava el whisky en el got no va poder evitar un lleu tremolor a la mà; n'era la causa la insòlita resurrecció del Zhaocai Mao, que, així que l'home havia aparegut en el llindar de l'entrada, va començar a bracejar com el primer dia. Es notava que el desconegut feia temps però Li no sospitava per què. Ho va entendre quan, en despedir-se els últims clients, l'home va abandonar el posat indolent i amb una fatxenderia parsimoniosa es va treure un revolver i va encanonar Li, exigint-li que buidés la caixa. Li el va obeir per si de cas, tot i haver-li semblat que l'arma era de juguina, i quan l'atracador es va esmunyir per la porta el miracle es va repetir en sentit invers: tot d'una el Zhaocai Mao va retornar a l'estat d'hivernació, restant només amb aquell batec imperceptible del braç.

Passats dos mesos, en un plujós abril, es va repetir el fenomen. Tot i que havien posat una galleda de plàstic al costat de l'entrada perquè els clients hi deixessin els paraigues molls, el terra s'anava omplint de tolls d'aigua i, de cop i volta, el Zhaocai Mao va despertar-se de la seva letargia i va començar a agitar el braç, just quan un habitual d'edat avançada acabava de deixar el paraigua en el poal i, capcot i arrossegant els peus lentament, es dirigia a la taula de sempre, que ja tenia parada.

Li faltava ben poc per arribar-hi quan, abans que ningú no pogués reaccionar i agafar-lo, va relliscar caient cap enrere i va quedar estès a terra. Si hagués anat més dret, s'hauria esberlat el cap per l'occípit. A partir d'aquell dia, a més de deixar la galleda arran de porta, només caure quatre gotes enfarinaven el terra amb serradures.

Un migdia d'agost, mitja dotzena de turistes italians, joves i enjogassats, van esperar que quedessin lliures tres tauletes de fora, sota l'ombra del tendal, per ajuntar-les i dinar plegats. Quan sortia de la cuina per dur-los les postres, la mestressa es va fixar en el gat de la sort, que estava movent el braç frenèticament. La tercera transgressió antientròpica ja va fer-li pujar la mosca al nas, però va seguir fins la taula, els va servir les postres i

va demanar si volien cafès. Només una noia volia un cafè curt, així que passats uns minuts es va girar cap a la cafetera, moment en què va sentir una grinyolada metàlica: a la terrassa, els italians s'havien aixecat tot d'una i havien arrencat a córrer carrer avall. En descàrrec seu, cal reconèixer que no havien abusat demanant els plats més cars de la carta: de primer, per exemple, havien compartit entre els sis una amanida verda per a quatre.

Ni la parella ni Li creien en fets sobrenaturals, però tots tres n'havien presenciats algun, que sempre s'esdevenia com a preludi d'un episodi perjudicial en major o menor mesura. Llavors, pragmàtics com són els xinesos que van viure el cop de timó de Deng Xiaoping o les seves conseqüències, van admetre que ignoraven la causa de les revifades temporals del gat i la seva capacitat predictiva —tal vegada la Ciència en trobaria l'explicació algun dia— però, ja que aquesta capacitat era indiscutible, el millor que podien fer era aprofitar-se'n i van decidir que, cada cop que el Zhaocai Mao es posés en estat d'alerta, mirarien d'avançar-se a l'accident o a la malifeta, endevinant què i com es podia produir per tal d'evitar-lo.

Així, quan el Zhaocai Mao disparava l'alarma en el moment en què creuava la porta algun individu malgirbat, que de segur era un indigent que volia captar entre els clients o un borratxo que no en tenia prou i que només els duria problemes, els feien un gest enèrgic perquè gressin cua i fotessin el camp.

Si passava en el moment en què algú enfilava cap a la porta, era que se n'anava sense pagar.

Si passava en el moment en què algú volia descanviar un bitllet en moneda petita per a la màquina dispensadora de tabac o l'escurabutxaques, el bitllet era fals.

Si passava quan algú portava estona jugant amb la màquina escurabutxaques, de segur que hi introduïa volanderes d'acer en lloc de monedes.

Si passava quan a la cuina no hi havia ningú, a l'olla vessava el brou bullent, en el forn es socarrava quelcom o a la paella cremava l'oli.

Però un vespre Li anava a plegar i, abans de comprovar que les aixetes de la cuina i el bany eren ben tancades i d'apagar els llums encara encesos, va abaixar la porta metàlica fins a la meitat perquè mentrestant no entrés ningú. Acabava de fer-ho i s'encaminava cap a la rebotiga quan el Zhaocai Mao va ressuscitar: aquesta era la primera ocasió en què veia la figureta directament, balancejant vigorosament el braç esquerre; les anteriors havien estat des de darrere el mostrador, contemplant en el mirall una imatge que aparentment movia el braç dret. Va parar-se i va mirar en totes direccions però no va copsar res d'anòmal en el local, així que va seguir cap a dintre, una mica inquiet per no acudir-se-li a quina estranya circumstància podia obeir aquell avís. Res d'estrany tampoc en el magatzem, a la cuina o en el bany, però fins llavors els inesperats accessos d'hiperactivitat del Zhaocai Mao mai no els havien enganyat, així que l'habitual calma de Li va anar transformant-se en una ànsia creixent, que anava a més quant més conscient n'era, perquè alguna mala cosa estava a punt d'esdevenir-se i no endevinava què coi podia ser. Estaria patint una crisi d'ansietat, per primer cop a la seva vida? Per tal de superar-la va intentar encadenar postures de tai-txi, i hauria aconseguit concentrar-se en els moviments si un dolor difús al tòrax, unit a unes palpitations, no l'haguessin acabat de destarotar. Va abandonar l'exercici i va pensar que estirant-se al terra, de cara amunt, li passaria aquella opressió al pit...

L'informe de l'autòpsia va ser contundent: "Mort esdevinguda entre les 22 i les 23 hores del dia tal de tal. Causa: aturada cardiorespiratòria per infart de miocardi". Havia estat a dos quarts de vuit del matí quan el gendre de Li se l'havia trobat estès a terra, només entrar precipitadament perquè en trobar-se la porta enrotllable mig oberta va pensar que havien robat. Si s'hagués fixat en el Zhaocai Mao s'hauria adonat que, per primera vegada des que tenien el bar, el braç esquerre estava quiet del tot. Ningú no sabia mai que l'última revifada s'havia produït poc abans de la mort de Li. I tampoc ningú no sabia si el gat va avisar la imminència d'una situació crítica —en aquest cas l'atac de cor—, com en altres ocasions, o si va ser precisament l'avís allò que va provocar la crisi de pànic que culminaria en infart.